

Lucie TATÁROVÁ, *Nejstarší trhová kniha města Prachatice (1581 – 1665)*, České Budějovice 2007 (bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 83 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Od 90. let minulého století se začalo ve větší míře rozvíjet bádání o českých městech a v rámci pomocných věd historických také o jejich písemných památkách. Vydána byla řada edic i studií různé úrovně i kvality, nicméně každá z nich se snažila v mezích svých možností přispět k celkovému vývoji poznání dějin našich měst i jejich bohatého písemného dědictví. Práce Lucie Tatárové se řadí k této skupině. Úkolem autorky bylo zpracovat registrovou edici nejstarší prachatické trhové knihy z přelomu 16. a 17. století, která je přílohou studie, v níž měla autorka pojednat o místě prachatické knihy mezi jinými podobnými prameny z jihočeských měst a také o její výpovědní i pramenné hodnotě.

Po velmi stručné úvodní kapitole, přibližující editovaný a zpracovávaný pramen, se Lucie Tatárová ve II. kapitole o historii městského zřízení od jeho počátků do 16. století bohužel pustila do problematiky, která je považována za složitou a neuzavřenou i velmi zkušenými badateli, a tudíž byla nejen nad její síly, ale i nad rámec zadání její bakalářské práce.

Následující III. kapitolu o všeobecném vývoji městských knih na našem území bychom mohli označit jako „českou diplomatiku v kostce“, neboť se zde řeší témata přijatých i vydaných listin v raném středověku vedle zrodu úředních knih ve středověku vrcholném a pozdním až po kategorizaci a typologii (mimořadně dodnes nedořešenou – viz Sulitková) městských knih v novověku. Mezitím autorka stačila pojednat o vývoji soudního procesního řízení sporného i nesporného a trestního i občanského a to vše na pouhých šesti stranách, což je vskutku heroický výkon.

IV. kapitola o trhových knihách 16. století v jižních Čechách je v podstatě kompilací z úvodů k archivním inventářům. Cenný je zde soupis trhových knih pořízený autorkou, který poněkud doplňuje starší soupis městských knih od Rostislava Nového. Doporučovala bych však pro zpřehlednění formu tabulky. V soupisu zcela chybí východ jižních Čech, tj. staré Tábořsko: absence informací z tábořského okresního archivu byla autorkou vysvětlena, absence informací z pelhřimovského okresního archivu nikoli. O místě prachatické trhové knihy mezi těmito srovnatelnými prameny se zde autorka nezmiňuje. Předpokládám, že tak snad učiní v rámci obhajoby.

V. kapitola přibližuje obsah fondu Archiv města Prachatice a jeho materiálový i časový rozsah.

VI. kapitola o stručné historii města Prachatic v období vzniku editované knihy je opět kompilativního charakteru. Vlastní přínos autorčin poté, co detailně poznala knihu, jejíž edici zpracovávala, je zde bohužel mizivý. Navíc je název kapitoly zavádějící i co do určení časového rozsahu, neboť je zde pojednáno o prachatických dějinách od raného středověku až do konce 17. století a nikoliv v době vzniku knihy, tj. na přelomu 16. a 17. století. O hlubších souvislostech vzniku knihy se tak nedovídáme téměř nic.

Závěrečná VII. kapitola vyvolává rozpaky. Očekávala bych, že se zde autorka rozepíše o svých poznatcích, které získala o zpřístupňovaném prameni, a vysvětlí některé ze svých předchozích závěrů a shrnutí. Chybí mi zde vysvětlení skutečnosti, že nejstarší prachatická trhová kniha má sahat do roku 1665, ale přitom nejmladší zápisy v registrové edici nepřekračují rok 1623. Předpokládala bych, že zde autorka tento pramen analyzuje a vysvětlí jeho význam, strukturu zápisů, jejich frekvenci, návaznost na další písemnosti prachatické

městské správy a alespoň se zmíní o písařských rukou písařů knihy jakožto tvůrců tohoto pramene a také o mechanismu jejího vzniku: zda vznikala na základě konceptů nebo byla autentickým přímým záznamem jednání. O „obrovské“ hodnotě této městské knihy sice nepochybuji, ale z autorčina závěru mne nijak neohromila. Spíše naopak.

Mezi použitou literaturou citelně postrádám některé významné práce z poslední doby (např. M. Flodr o brněnském právním prostředí ve středověku, o městské správě a také o knize písaře Jana nebo B. Roedl a o lounské městské správě na počátku novověku atp.).

Přílohou práce je registrová edice trhové knihy města Prachatic z let 1581 – 1665. Bohužel ani tato část bakalářské práce není dokonalá. Působí dojmem, že se nejedná o registář, nýbrž o edici záhlaví či nadpisů jednotlivých trhových smluv. V ediční poznámce sice autorka vyložila, jakých zásad se hodlá při práci s pramenem držet, ale ve vlastním registáři tyto zásady nedodržuje: např. nejasnost grafiky u stejného jména diCento – Diciento – Dycentos, Holý – Holí, Baymon – Waymon, Reytar – Reitar, Maryana – Mariana, Hwozdec – Hvozdec, Lhodka – Lhotka atd. Dodržen není ani přepis „au“ v „ou“, a tak se ve většině registů proti znění ediční poznámky setkáváme s tvary „Kaukal“, „autery“, „Bauše“ atp. Nejsou důsledně vypuštěna vkladná „e“, „d“, „v“. V přepisu je řada chyb a překlepů. Bez chyby není takřka ani jediné z těch několika latinských slůvek, která se objevila v datacích. Chybná je velmi často také údajně upravená interpunkce a psaní velkých písmen na začátku slov. Zcela chybí kontextové poznámky, a tak se prachatického prostředí neznámý čtenář marně snaží rozluštit, co např. znamená slovo „rejt“. Důležitou pomůckou by byl v případě edice tohoto typu rovněž jmenný rejstřík.

Přeze všechny výhrady nelze Lucii Tatárové upřít, že se snažila splnit úkoly, které obsahovalo zadání její bakalářské práce. Ne vždy však byly tyto úkoly splněny beze zbytku. Proto doufám, že některé své postupy a závěry vysvětlí dostatečně jasně při obhajobě práce, kterou navrhuji ohodnotit stupněm *d o b ř e*.

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.

martinkova

České Budějovice 28. srpna 2007